

BARCELONA-MADRID

Fruits d'aquesta setmana

«Parlant la gent s'entenen», diu la dita; i una vegada més aquesta ha tingut confirmació. L'anada de Macià a Madrid ha obtingut, en el breu espai d'una setmana, més del que amb anys i d'anys de lluites per escrit s'havia pogut recollir. Mil recels han desaparegut; tots els prejudicis s'han fos; negociacions que tothom judicava impossibles han arribat a felicitat. L'odi no ha

any, havia de tenir la seva realització i de veure el seu triomf.

I no és solament pel que fa a la República Espanyola la major importància de l'acte celebrat l'agost de l'any passat a San Sebastián, sinó també per nosaltres, els catalans.

El pacte, per a Catalunya té una importància enorme: en primer lloc, perquè l'ad-



La multitud davant del Palau de la Generalitat la nit de diumenge, venint de rebre En Macià.

trobat paraules per expressar la seva ràbia i la mútua comprensió s'ha donat d'una manera naturalíssima.

No havíem vist marxar Macià, acompanyat dels diputats catalans, a Madrid, a lliurar l'Estatut al cap del Govern, sense una certa angúnia, cal dir-ho. Si es comptava amb la simpatia, el liberalisme i el desig de comprensió de les que podríem anomenar «classes il·lustrades», d'una banda, d'altra banda havien corregut certs rumors als quals es donà, potser, una importància excessiva. Al capdavant, si aquells rumors haguessin tingut realització pràctica, la cosa s'hauria reduït a un petit conflicte d'ordre públic, que no s'hauria reflectit pas en el Parlament, que és, al cap i a la fi, el depositari de la voluntat nacional i del qual depèn en major part l'aprovació de l'Estatut.

S'ha confirmat un cop més que, per a resoldre les coses humanes, és necessària la presència i el tracte; la paraula humana té un encís peculiar. Sense canvis de paraules, emeses de viva veu per persones que estan l'una a presència de l'altra, la humanitat per força ha de caure en el prejudici i el malentès; basta, però, que parlin les persones interessades en l'afar — si són de bona voluntat — perquè les qüestions més complicades trobin el seu natural camí de solució. La paraula, la paraula sempre; la paraula viva: com digué l'Evangeliista: «En el principi era el Verb.»

Aquesta expedició ha servit, a més a més, per a inculcar en les mentalitats més reàctes la significança del nostre Macià: la seva valor única per a dur Catalunya a la seva llibertat. Només un home d'una austeritat i d'un prestigi inatacables, que sempre ha actuat mogut per un sentiment d'honor; net de tota màcula i verge de contactes equivocs, àdhuc d'aquells que es contreen per raó de tàctica política; només un home així pot exercir aquesta fascinació damunt dels propis i dels estranys; inspirar aquesta confiança suggestiva en les negociacions; imposar, de més a més, àdhuc una mena de respecte als enemics. Catalunya tot sovint ha tingut advocats hàbils que defensessin el seu plet. Mai, però, des de temps molt reculats, no havia trobat un veritable paladí de la seva causa: els advocats, un cop acabada la seva defensa oral, baixaven de la tribuna, i, sovint, cobraven la nòmina; però el campió de Catalunya fa seva la causa del seu país i sinònims la seva vida i la seva mort del triomf o la pèrdua de la causa. Els advocats poden convèncer; però està solament reservat al campions *vencer*. I és així el que ara ens interessa.

Aquesta setmana, a Madrid, ha tingut lloc la commemoració de l'aniversari del pacte de San Sebastián.

El pacte de San Sebastián és una de les fites més importants de la història espanyola contemporània. Es pot dir que aquell dia començà la revolució que, abans d'un

hesió dels catalans al pacte va significar que, per primera volta després de molts segles, Catalunya subordinava la seva causa a la de l'honor. Dit en altres paraules: la nostra terra renunciava d'obtenir cap avantatge si no era pel camí de la justícia. No volia exercir la missió de «degó estranger» de la monarquia, que li consignaren alguns dels seus polítics, més ben intencionats que clarividents.

En segon lloc, Catalunya era presa en consideració com a persona moral. El sol fet del pacte de San Sebastián senyala un desplaçament d'una porció de sobirania cap a la banda de Catalunya, desplaçament que no s'havia produït des de la *unidad nacional*.

El camí de la dignitat, repetim-ho, ha donat més fruits que el d'una pretesa habilitat que no era més que una manca de confiança i estimació pròpies.

Ja veieu que els fruits d'aquesta setmana han estat ben falaguers per a la nostra terra. Afegiu-hi l'inici de pau social que es dibuixa — i tant de bo duri —, basat més en la convicció que no pas en la força. I un poble que sap comprendre, té prou mèrits per a ésser lliure.

Amb una veu eloqüent, la història ens demostra una vegada més, com és útil no voler pecar de massa enginyós i malfiat i quina gran i definitiva importància tenen encara els valors cordials damunt la vida dels pobles i dels homes.

De Dijous — a Dijous

Les complicacions de la qüestió religiosa

Degut a la falta de sentit evolutiu de la política monàrquica espanyola — tota ella inscrita dins el signe de la mandra — actualment ens trobem arribats en un punt realment difícil del renovellament constitucional: la qüestió religiosa (clerical, parlant d'una manera més pròpia).

Car Espanya, en pocs dies, ha de fer el camí que les altres nacions han pogut efectuar a força de cinc segles. I això sempre suposa trasbals i nosa.

Al nostre país, gràcies al patronat reial, la Corona, de fet, nomenava les altes jerarquies eclesiàstiques; això, des d'un punt de vista canònic, era inadmissible; però els caps visibles de Crist a la terra sempre han sabut, si més no, de diplomàcia, i consentien les intrusions del cesarisme, que essent borbònic, resultava doblement despòtic.

En canvi, a benefici d'aquesta confusió, les jerarquies eclesiàstiques s'immiscuïen dins força afers civils. Ara que, com hem dit, aquestes jerarquies, de procedència canònicament borbònica, no representaven ben bé l'esperit de Crist, com tot sovint era pales, i com s'acabà de demostrar amb les recents aventures d'algunes altes personalitats eclesiàstiques espanyoles.

Regnava, doncs, un caos civil-eclesiàstic, repugnant tant d'un punt de vista ortodox com laic.

Un exemple dels fruits d'aquesta confusió concubiniària del ram civil amb l'eclesiàstic, existeix ben viu a la memòria de tots: el decret pontifical famós, prohibint l'ús del català a les esglésies. D'això fa dos dies.

I aquest esperit perdura encara. Els fets del Nord ho demostren.

Es ben clar que els catòlics tenen el deure de protestar de coses com l'article del projecte de la Constitució que demana la dissolució de les ordres religioses. Ningú no ho trobarà estrany.

Però, en canvi, és confusió aquell idea que consisteix a voler aprofitar aquest neguit per a embarcar els catòlics en les aventures de don Alfons, de don Joan o de don Jaume.

Car l'obligació del catòlic és de servir la seva religió, no d'ajudar que se'n serveixin l'un i l'altre per a llurs personals concupiscències.

Així com hauríem trobat excessiu que un catòlic hagués deixat de creure perquè la Cúria romana, prosseguint en el seu servilisme secular, havia prohibit el català a la trona, no vaciem a declarar una aberració la d'aquell que vol tirar-se a la mantonya i ni parla d'iniciar els camins legals de protesta.

Això sense comptar que Crist morí a la creu i els màrtirs foren devorats per les feres; i així cresqué el Cristianisme, que és una de les poques religions que manen morir per Déu i no matar per amor de Déu. Per això és la més perfecta, oh pagantíssim cardenal Segura! — R. LL.

L'Estatut a Madrid, o parlant la gent s'entenen.

MIRADOR INDISCRET

Les aventures d'En Costa i Déu

En Costa i Déu ha estat un dels homes més bons de l'expedició catalana de l'Estatut.

Feia tres dies que era a Madrid i estava tot neguitós. El motiu era ben senzill: buscava el café Fornos, on havia passat estones delicioses de la seva joventut i no el trobava. (Cal tenir present que el dit café ara està reformat i té un altre nom.) —Estic segur que era al carrer Alcalá— deia.

I carrer Alcalá amunt, carrer Alcalá avall, passava revista de tots els cafès i no trobava el Fornos.

—No me n'aniré de Madrid que no el trobi — repetia.

A l'últim va decidir interrogar tots els guàrdies que trobava per aquells voltants: —¿El café Fornos?

Ningú no sabia donar-n'hi raó. Els uns, vinguts potser de Cuenca o Navalcarnero, no l'havien sentit anomenar mai. D'altres deien que el nom les sonaba, però no sabien on parava.

Costa i Déu no va donar-se per vençut. I guàrdia que se li posava al davant, rebia la seva escomesa:

—¿El café Fornos?

A l'últim, en trobà un que, en fer-li la pregunta, se'l va mirar de cap a peus, va dubtar un moment abans de contestar-li i per fi li va dir amb un to no gaire amable: —¿Hombre!... ¡Ya me lo ha preguntado usted tres veces!!!

Una altra facècia

Una nit, un dels periodistes de l'expedició va recórrer els carrers de Madrid acompanyat d'un company també periodista. Empenya una d'aquelles dones que, a Madrid com a Barcelona, només surten a les nits i després d'assegurar-se que no havia estat mai a Barcelona, s'erigia en protector. Li deia que a Barcelona s'estava tan bé; que una dona com ella guanyaria un dineral; que els catalans lligaven els gossos amb llonganisses, etc., etc. I ho deia tan bé, amb un to tan paternal, que les convencien de traslladar el negoci. Llavors —aper acabar de parlar-ne— la citava per l'endemà, a les onze, en un café de la Puerta del Sol.

L'escena va repetir-se dues, tres, cinc, deu vegades. I totes quedaven citades al mateix lloc i a la mateixa hora.

El segon periodista, però, no es conformava de fer un paper passiu i va complicar la broma. Dissimuladament, quan s'acomiadaven, deia a l'orella de la «interfecta»: —No el coneixes aquest senyor?

—¿...?

—Es un diputat. Es diu Xirau Palau.

—Ah, sí, va lo he oïdo nombrar.

Ignorem el que va passar l'endemà, en el café X.

I és una llàstima.

Una enredada

Un diputat — que exerceix un càrrec d'importància — fou despertat un matí pel telèfon.

Una veu femenina demanà: —¿El señor X?

Va posar-se a l'aparell un amic seu.

—El señor X está descansando. Si usted quiere darme el cargo...

—¿Es usted persona de su confianza?

—En absoluto.

—Pues dígame a las dos, le espera Antonita frente al Palace. Estaré dentro de un coche...

L'amic es veu que això li feia rodar el cap i va interrompre:

—¿Quiere aguardar un momento?

I va anar a consultar l'interessat.

Uns moments després tornà:

—Dice que es preferible que se pasee usted por la acera de enfrente.

—Bien. Muchas gracias.

A les dues, el diputat X estava tot nerviós a la porta de l'Hotel. Les dues i cinc, les dues i deu. Vinga mirar el rellotge. A un quart de tres, l'home es va escamar i se'n tornà a dins.

Al hall, un grup de companys l'esperaven, aguantant-se el riure. L'home prou feia el posat seriós, però no li va servir de res. Una veu amagada cridà: —Antonita!

I aquí va acabar-se tot.

«Caballero cubierto»

Saló de la Presidència del Consell el dia de la presentació de l'Estatut. Silenci sepulcral. Tothom espera el començament del discurs del senyor Macià.

Per entremig d'una pila de caps — ben clenxinats, calbs, grisos i negres — destaca un barret.

En Lluhi se'l mira i sua d'angúnia. Tot és fer senyals i no en treu res. A l'últim se n'hi va i engrapa el capell. I el senyor Aragai gemega:

—¿Qui m'ha pres el barret?

Expansió involuntària

Catedral de Toledo. El degà va ensenyant els tresors artístics del temple als visitants de Catalunya.

De sobte, recordant-se que ha passat per alt alguna cosa, torna enrera:

—Y aquí tienen ustedes una maravilla.

Una verdadera obra de arte catalán...

En Gassol té una sorpresa davant d'allò. I se li escapa:

—Ai c...!

«Se non è vero...»

Macià, a Madrid, tots sabem que féu un parlament magnífic en lliurar el projecte d'Estatut a Alcalá Zamora. El que no sabem tots és que en el text d'aquest discurs hi havia una expressió de desig que hom no trobava prou ortodoxa per la ideologia de la major part dels acompanyants del nostre president.

Aquesta expressió era un: *Quiera Dios...* que hom considerava excessivament religiosa i que, necessàriament, s'havia de substituir, però no es trobava com.

Pere Corominas ho arreglà:

—Poseu-hi *ojalá*, que encara que vulgui dir el mateix no ofèn tant, perquè és en moro.

Humor sense ortografia

Els de l'Estampa, amb motiu del viatge de don Francesc Macià i Ventura Gassol a Madrid, varen dedicar-los una auca d'homenatge, la principal característica de la qual no era precisament l'humorisme. Heus aquí dos rodolins de mostra:

«—Que si voy... que si no voy...»

—Dígueli qui vingui noy!»

«Este es Ventura Gasols en mitg de la Puerta'l Sols.»

De moment, l'única que podem assegurar als nostres lectors és la no complicitat de Pich i Pon en aquest afer, al revés de com fins ara s'havia vingut suposant.

A torna-jornals

Rosend Alvarez Arbiol, aquell senyor que derrotà Pere Comes a les eleccions del Col·legi d'Advocats, interrompent-li la seva acaparadora ascensió, s'ha fet elegir per a la Junta del novíssim Col·legi d'Advocats de Terrassa.

El senyor Alvarez, sembla no adonar-se que tot és començar en això de l'acaparament de càrrecs i que quan es presenti a les eleccions del Col·legi de Sant Feliu de Llobregat, En Comes és capaç de tornar-li la pilota, no sols presentant-se, sinó sortint elegit.

El català d'un lerrouxista

El senyor Polo Otín, que és un radicalàs d'aquells tan bons i que ara fa veure que és president de la Junta Municipal del Partit, va tenir la sort l'altre dia que en un setmanariet lerrouxista li publicassin la biografia i el retrat. L'article començava així: *Mens sana in corpore sano*.

El senyor Polo Otín, que és un erudit com una casa, en trobar l'autor d'aquell treball, va dir-li tot satisfet:

—Gràcies, noi, pel abombon. Però em sap greu que el començessis amb una frase en català!

Azorín i Catalunya

MIRADOR es fa eco de la veu de molts catalans que desitgen regraciar Azorín pel seu article sobre les coses de Catalunya, publicat al *Crisol*.

A més de l'amor a les nostres coses, que sempre és d'agrair, hi ha la comprensió exacta i autèntica del nostre fet: Azorín és d'aquells rars escriptors en els quals el cap no desapareix el cor i el cor és la p'uma potent que fon les idees puríssimes dins el gresol del cervell.

Aplaudim Azorín, català de Monóvar, perquè ens estima: estimar, fórmula catalana de l'amor, que implica amor i coneixença.



—Haurem d'anar a la vaga: no volen acceptar la base quarta, la que diu que s'han de lligar els gossos amb llonganisses.

Qüestions d'història

Hi ha un mètode d'investigació amb la pretensió que per comprendre una cosa cal remuntar-se als seus orígens. Un producte espiritual sotmès, com tota cosa que viu, al canvi i a l'evolució, que és un canvi ordenat perquè és orientat envers un punt determinat, pretén aquell mètode que és quan s'inicia, quan ve a l'existència, que cal examinar-lo, per arribar-ne a una bona definició.

No sabem les aplicacions fructuoses que aquest mètode pot tenir; només farem cons-

La història del cine, tal com la pensem, hauria encara de donar compte d'una altra cosa, de l'evolució i successió dels gèneres, ja que aquesta successió no és obra d'un atzar més o menys capritxós, sinó que és regeix per raons que ens caldrà esbrinar.

Encara que en l'obra de creació artística hi ha una bona part d'iniciativa personal, és incontestable que en conjunt una cosa com la producció cinematogràfica és prou vasta i té prou ramificacions amb la consciència col·lectiva, perquè la seva marxa històrica



Del film «Tabú», de Murnau

tar que aplicat al cinema fóra desastrós. Qui volgués, amb la idea de comprendre el cinema, traslladar-se als seus començos pensant que allí el veuria en la màxima simplicitat i puresa, fallaria completament.

La veritat és que el cinema no és l'expansió d'un germen inicial en el qual hi hagués ja en intenció tot el que avui són realitzacions. El cinema s'ha constituït amb un doble moviment d'adquisicions i eliminacions successives i s'ha definit amb una netedat progressiva, fugint de tota interpolació extrínseca i adquirint una justa independència.

Era al principi que els films eren obscurs i complicats, i decepcionaven l'estudiós que cercava sorprendre'n l'ànima artística, i és darrerament, en films com *Soledad* i *La llei de la xurma*, que el cinema apareix amb simplicitat i puresa.

La història del cinema, per ésser una història pròpiament dita, hauria de dar les raons d'aquesta gestació, que va des de les primeres cintes fantàstiques, que no són sinó una ingènua figuració del moviment, als darrers films de King Vidor i de Sternberg. Però la tasca és difícil i tots els que fan d'historiadors la defugen.

Existeixen llibres sobre el cinema que pretenen a la història. Però no fan obra d'intel·ligència, sinó només obra de memòria i ens donen una llista de títols i de dates. I aquells títols són títols d'un catàleg que vol ésser cronològic, en lloc d'ésser exemples d'una idea.

Per fer una història del cinema cal una erudició poc corrent que no es basés precisament en un factor quantitatiu, sinó sobre una minuciosa coneixença d'aquelles cintes que han estat realment innovadores.

No es poden dissimular les dificultats d'adquirir ara aquesta documentació que ens faria assistir a aquell doble procés d'eliminació i adquisició a què ens referim, oi més si tenim en compte que és ara que la tasca fóra fructuosa, i això perquè el mètode que aquí s'imposa creiem que és un mètode diametralment oposat a aquell que apuntàvem en començar.

Es el punt d'arribada que explica la ruta del caminant, i són doncs els darrers films els que aparenten definitius, els que ens permeten apreciar els vells films i distingir en aquells el que estava destinat a perdurar i el que de totes maneres calia bandejar.

Dit amb altres paraules, els darrers films ens han donat més que mai una intel·ligència cineasta que ens permet fruit més ara, amb ells, que no pas amb els bons films d'altres temps.



NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Tel. 11655

RECEPTOR RADIO «CLIMO»

DIRECTE A LA CORRENT SENSE ANTENA

Màquines parlants elèctriques per salons i grans locals públics. — Discos. — Accessoris de Ràdio i material elèctric en general. — Demostracions diàries. — Receptors de les més acreditades marques

RAMON CLIMENT

Consell de Cent, 266
(entre E. Granados i Aribau)
Telèfon núm. 23058
BARCELONA

PANORAMA

Les repeses

Aquesta recapitulació que els cinemes amb llurs programes de repeses fan dels darrers anys del cinema, i d'una manera especial de la darrera temporada, és sempre instructiva. A distància les coses es veuen millor, i sobretot es veuen millor en reveure-les. A més a més, un bon film resisteix ésser vist més d'una i de dues vegades.

Hom ha reposat *El Rei del Jazz*, ara que la música del film ha estat vulgaritzada per la gramola. Hem pogut acabar-nos de convèncer que Paul Whiteman sofrí una equivocació amb la Universal. No és amb músiques com les que oim en aquest film, que la primera orquestra de jazz del món ha guanyat els seus llors. El rei del jazz perd la seva reialesa en aquest film, tant la força, l'exotisme, els virtuosismes d'orquestració són absents en els números musicals d'aquesta revista teatral.

Simultàniament hem pogut reveure els dos films que Buster Keaton ha rotat en castellà. Un abisme, heus ací el que tothom constata entre un i l'altre. El primer, *Estrellados*, una grossa decepció; en canvi, l'altre, *De frenie... marchen!*, no sols és molt més inspirat, sinó també molt més ben fabricat en el que fa a la concepció del parlat i la tècnica acústica.

Trafalgar, que també hem pogut reveure, ens ha tornat el gust a la boca que ens prengué al primer moment del cinema sonor. Les belles melodies, una mica segle XVII, que canta Corinne Griffith amb una veu que dona confiança. En el fons, però, un espectacle fluix i d'un to massa sentimental.

Donar en un mateix programa *Nosferatu* i *Quatre d'infanteria* potser sigui un error en l'art de programar. Malparat queda un públic heterogeni com el que es reuneix en un cinema públic enfront d'aquestes dues obres, tan diferents sens dubte, però tan marcadament germàniques.

Constatem que el Lido, que durant l'hivern fou destinat a la ingrata tasca d'evaluar tots els films muts que di llarg temps jeien sense poder exhibir-se, ara, amb les repeses, és on s'han donat potser els programes, no sols més escollits, sinó més ben orientats, en el sentit que per nosaltres deuen tenir els programes de repeses, els quals entenem que han d'ésser sempre a base de films importants.

Teatre i cinema

«Detesto el teatre, no hi vaig mai. El detesto tant com les dones mentideres que ens volten d'il·lusions i arriben, tard o d'hora, a fer morir els pocs somnis que ens queden. El teatre? Miratge, enganyifes dolentes per a la imaginació. No heu remarcat com, a la sortida d'un espectacle, es troba trist el carrer i bestia la vida? El teatre ens xucla les darreres energies perquè s'allunya de l'existència, pintant-la d'altra manera del que és. En canvi, el cinema és teatre sa, perquè un argument de film és sovint més ingenu que el d'una comèdia. El cinema és el veritable repòs, el descans que us torna a posar a lloc perquè hi heu anat sense febre i sense preparació. La meitat de les vegades, un va al cinema com qui es menja un pastís.»

(D'un enterviu amb André Thérive.)

Animals ensinistrats

Un gat més o menys savi pot arribar a cobrar — millor dit, és l'amo el que cobra — trenta cinc dòlars diaris, a Hollywood.

«Es parla d'un lloro que pot proferir interjeccions en cinc idiomes diferents, com de la bestia més ben pagada en el món del cinema americà.

Conten que no fa gaire, a la porta dels estudis es veia un magnífic ós de l'Amèrica del Sud, acompanyat del seu propietari, que havia fet el viatge per trobar-li col·locació. Després d'uns quants dies d'acrobatisms a l'aire lliure, l'ós fou llogat per un parell de dies, cosa que, naturalment, no compensà del tot el desplaçament de l'ós i del seu propietari. Sort que si es viatja a peu amb una bestia així es pot arregar algun diner pels pobles del camí.»

Viena fotogràfica

Joseph Schildkraut, malgrat l'èxit de *Show-boat*, torna, al cap de deu anys de viure a Amèrica, a la seva Viena natal. Està cansat de la vida fatigant que es porta a Hollywood, i està convençut que Viena és una de les regions més propícies del món per a la producció de films, més que més ara que, amb el film sonor, no calen les grans construccions del cinema a l'aire lliure, tan costoses que a penes es podien fer sinó a Amèrica.

Realitat i fantasia

Mario Roustan, ministre francès d'Instrucció pública, ha dit en un recent discurs, visitant uns estudis cinematogràfics:

«S'ha arribat a dir — i és una veritable paradoxa — que el cinema emperseix la intel·ligència i emmandreix la imaginació, com si el cinema, per nosaltres, no valgués menys pel que ens presenta que pel que ens suggereix, menys pel que mostra que pel que evoca, menys pel real que cospa que per l'expressió que fa sorgir davant els ulls del cos i els ulls de l'esperit.»

En el fons del fons, aquestes paraules tan justes podrien ésser derivades cap a un atac al film parlat.



el paper de fumar català més antic i acreditat

El gran flemàtic

Segons un fet divers que acabem de llegir en una revista cinematogràfica, Buster Keaton ha trobat un nou procediment per a aprendre les paraules de les versions estrangeres dels seus films. Seran enregistrades en un disc fonogràfic, que les anirà engegant pacientment fins que l'artista les sàpiga de memòria.

En llegir aquesta notícia, ens hem esgarriat instintivament. I hem protestat. I hem posat el crit al cel. Car això — ens hem dit — això d'aprendre de memòria unes paraules, el sentit de les quals es desconeix, això equival a escanyar miserablement la virtut expressiva de la paraula, i a convertir la dicció en un recitat mecànic de pagai. Però després hem reflexionat. I ens hem repensat. I hem arribat a la conclusió que Buster Keaton no va tan errat com això en adoptar aquest procediment.

L'art de Buster Keaton, en efecte, és el pol oposat de l'art d'un Charlie Chaplin, per exemple. L'art de Buster Keaton no té res a veure amb aquells conflictes interiors, que el gest i la dicció s'encarreguen d'exterioritzar. L'art de Charlie Chaplin, per contra, sí. El rostre de Charlot traïx per mitjà de matisos infinits, de múltiples nuances: una ànima complexa, podrida de sentimentalisme. Buster Keaton, no. Buster Keaton és l'home de la plasticitat impassible, el maniquí de fotografia inanimada, que ens produeix la mateixa emoció, d'ordre estrictament visual, que la que ens produeixen els objectes que el rodegen.

«L'expressió de Keaton és tan modesta com la d'una botella», ha dit Luis Buñuel. Ja hem citat aquesta frase altres vegades. I els directores deuen assignar a Keaton en un film el mateix rol, exclusivament fotogràfic, exclusivament visual, que assenyalen a una botella o a un revòlver, a un volant o a una aixeta de bar en *gros plan*.

Buster Keaton no és res més que un dels tants elements fotogràfics, que hom tria per a confeccionar un film. Un element tan orfe de complicacions passionals, però tan fotogràfic, com una pipa, per exemple. I els seus films són també això: una cosa essencialment plàstica, doncs essencialment fotogràfica, doncs essencialment visual. Una cosa purament exterior, alleugerida del llast interior.

I ara, amb l'adveniment del film parlat, un home així havia de posseir fatalment la

veu que li pertoca. La veu que es mereix. No una veu treballada, rica en inflexions diverses i en entonacions variades, una veu capaç de traduir tota la gamma dels sentiments interiors, sinó una veu monocòrda, una veu uniforme i monòtona, una veu impassible, tan impassible com el seu posseïdor.

Dotar aquell rostre inanimat i flemàtic de Buster Keaton d'una veu animada i viva, equivaldria a crear un contrast insu-



Anita Page i Buster Keaton

portable. La veu que hem sentit a Keaton en els seus films parlants — aquella veu d'ultratomba — ja té molt d'aquesta fredor de mort. I ara, amb el procediment fotogràfic esmentat, la veu de Buster Keaton, engegant sense convicció un enfilall de paraules apreses mecànicament, una tirallonga de mots, el sentit dels quals no coneix, accentuarà fins a l'obsessió, elevarà a l'enèsima potència, aquella qualitat glaçada que tenen els films de Buster Keaton, dit Pamplines, films més externs que interns, més plàstics que ànims, més fotogràfics que expressius, films més visuals que psicològics.

SEBASTIÀ GASCH

Marlene Dietrich

Potser en la història del cinema no hi ha cap cas d'ascensió tan ràpida com la de Marlene Dietrich, cantant descoberta en un music-hall per Joseph von Sternberg i enlairada amb un sol film — *L'àngel blau* — al



primer rengle de les stars femenines fins al punt de comparar-la amb Greta Garbo i de suposar que l'actriu alemanya saparia el renom de l'actriu escandinava.

Fins i tot fou objecte d'una enquesta saber quina de les dues actrius era la preferida d'uns quants cineastes, actors, escriptors i altra gent que contesta preguntes

així. Hi van sortir els tòpics, el *sex-appeal*, etcètera, tot per acabar que totes dues eren molt bones i el firmament cinematogràfic prou gran perquè hi càpiguen tots dos estels.

Ara ja no és un sol film el que figura a l'actiu de Marlene, sinó tres, ja que s'hi han afegit *Maroc* i *Deshorat*; el primer, drama de la Legió estrangera; el segon, drama de l'espionatge. De tots dos, la crítica estrangera n'ha fet grans elogis.

Mentrestant, un petit escàndol ha començat a arriolar (?) el seu nom. Hom ha dit que Marlene, casada amb un bon burócrata berlinès i mare d'una nena, s'havia ajuntat amb el seu director, Joseph von Sternberg, també casat, i que la dona d'aquest havia reclamat no sabem quants milers d'indemnització, afegint que per pagar-los, Marlene Dietrich no havia de fer sinó trencar-se una cama, ja que les té assegurades en una altra gran quantitat de dòlars. Però sembla que això són falòrnies que només s'ha cregut algun diari sensacionalista de Madrid, que no sap que els escàndols costen cars a les stars del cinema; ja en tots els contractes d'aquestes amb les cases hi ha una clàusula de moralitat; que les històries de Fatty Arbuckle, Barbara La Marr, Alma Rubens, Mary Miles Minter i més recentment, Clara Bow, són prou allconadores per a les artistes capverdres...

I ara ens aniríem a parlar del cas de Jeanette Mac Donald, que tot just arribada a Europa ha cuitat a desmentir la novel·la que hom havia fet córrer de la seva aventura amb un príncep d'una de la poques cases reials que queden a Europa...

Però això cal deixar-ho per un altre dia.

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus Apartat 190
Tel. "Carbur" 190

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 75013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESA; Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT; Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES I FERRO SILICI :: SOCARRIMAT I SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUIFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

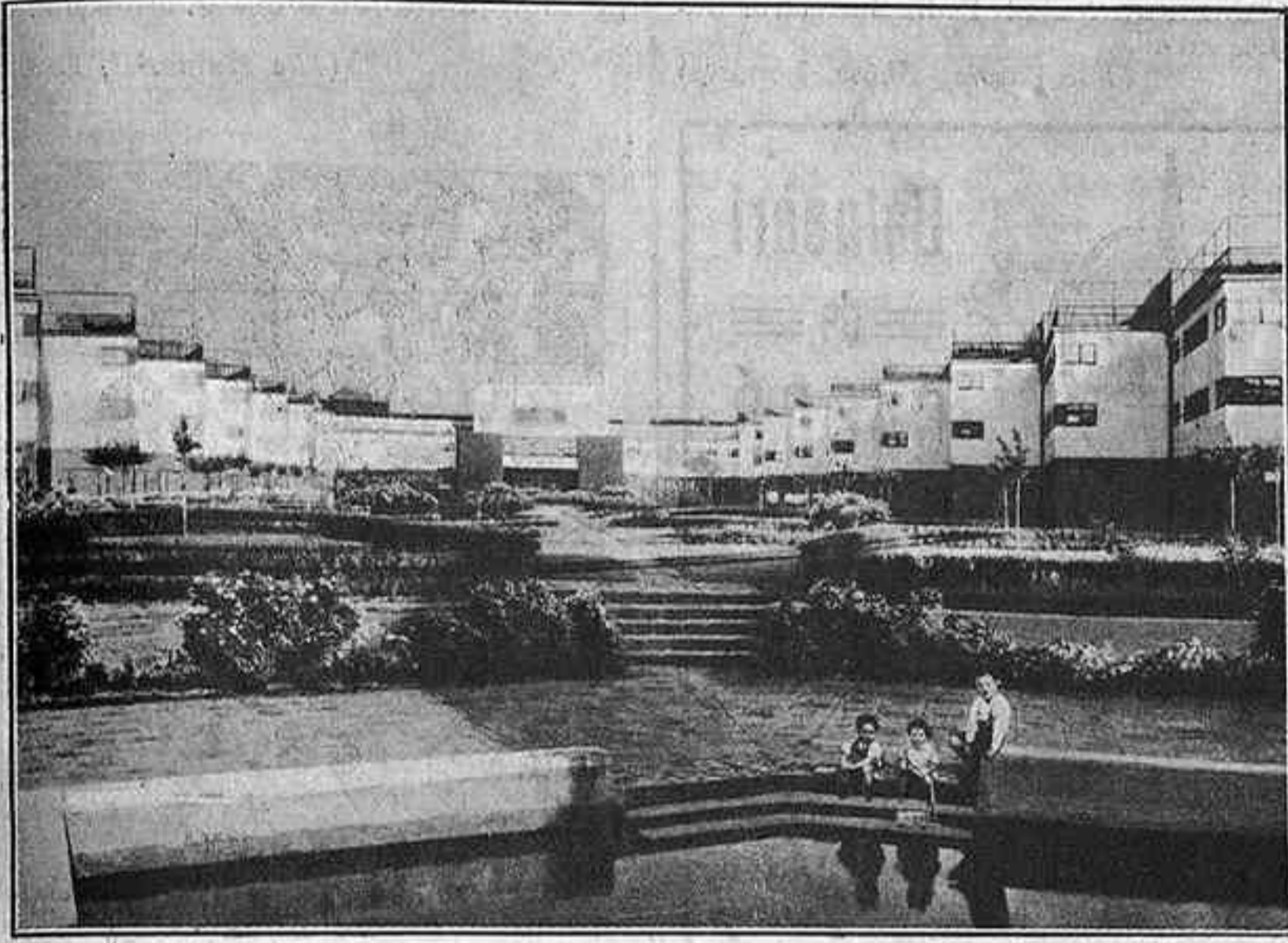
PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

LE ARTS DISCOS

Arquitectura alemanya

II Per aclarir les coses de l'arquitectura moderna és molt eficaç — gairebé imprescindible — donar una volta per Alemanya. Situat allí, hom pot judicar d'après-nature el flamant camp experimental de la nova construcció. Amb imaginació i revistes d'art a la vista, no n'hi ha prou, perquè manca el més essencial: l'espai i el temps. Per això crec que molts dels defectes assenya-

tranyaren dels elogis que va fer Le Corbusier a les nostres pedres de Santa Maria del Mar i Pedralbes. La veritable lluita està entre els que practiquen l'arquitectura d'una manera viva i els que construeixen amb receptes cadavèriques. Per això la bona arquitectura contemporània, anomenada moderna, és molt més tradicional que la majoria de les còpies insulses dels estils passats. I així, també, una bona interpretació estilística d'una estructura coneguda és



Ernst May. — Urbanització a Frankfurt a. M.

lats a la nova escola són, més aviat, deficiències d'informació. S'ha dit, per exemple, que els nous edificis semblen caixes d'enfardar, que presenten una monotonia ensopeïda i que no tenen cap qualitat estètica. I en dir això l'enfurismat panegirista de l'ancien régime creu haver «assassinat» les noves solucions constructives. Però, tant se val! Malgrat tot el que diguin i faci aquestes «panteras de la reacció», no podran evitar el canvi fisonòmic de l'arquitectura contemporània.

molt més moderna que algunes «pensades» avantguardistes.

Per acabar, permeteu-me copiar algunes notes del meu carnet de viatge.

Walter Gropius (l'ex-director de l'escola Bauhaus de Dessau) és un dels arquitectes alemanys que segueix el funcionalisme fins a les últimes conseqüències. Per això se l'ha anomenat el romàntic del maquinisme. En les seves construccions no trobareu mai cap mena d'hibridisme. En un edifici de Gropius cada centímetre cúbic ha estat calculat i dosificat per a un determinat funcionament.

Bruno Taut també projecta les seves obres amb els principis funcionalistes, però diríeu que, a més a més, hi ha l'aportació d'un sentit d'òrbita en la composició. L'austeritat de Taut conserva, doncs, l'ordenació dels clàssics.

Hans Poelzig és un dels mestres de l'arquitectura contemporània que projecta amb més envergadura, però moltes vegades és massa monòton en la composició i massa feixuc en la modernata. Serveixi d'exemple la fàbrica Verwaltungsbau der I. G. Faber a Frankfurt.

Les obres d'Erich Mendelsohn presenten sempre l'encant de la varietat. En cada nova construcció hi ha una nova expressivitat. Estima la superfície curvilínia i la utilitza amb molta gràcia. Els elements horitzontals de la fatxada conviuen admirablement amb els verticals. Generalment reserva l'horitzontalitat de les obertures pel centre de la composició, i una verticalitat a cada banda.

Mies van der Rohe (autor del pavelló alemany de la nostra Exposició) sap jugar, amb molta traça, les accentuacions dels grans paraments. En certa manera defuig el funcionalisme, o millor dit, el supedita a la seva fantasia.

Cal anotar el nom de Salvisberg com un dels arquitectes més sensibles de les noves promocions. En el barri berlinès de Reinickendorf hi ha una de les construccions més emocionants de l'arquitectura contemporània.

Paul Mebes i Paul Emmerich en el grup de cases Berlin-Steglitz es fan admirar per la ponderada ordenació dels cossos, i en el grup de Pankow per les atinades accentuacions dels elements constructius.

Cal també anotar, entre els arquitectes de sensibilitat afuada, Brüder Luckhardt i Alfons Anker. En les voreres del riu Havel, hi ha dos exemplars de cases particulars, projectades per aquests artistes, veritablement excel·lents.

D'exemples a remarcar i de noms d'arquitectes a honorar en podríem omplir una pàgina. En canvi, la llista d'edificis de gust deficient seria molt més reduïda.

Els alemanys han entès l'arquitectura moderna. Pels resultats assolits i per l'estudi constant dels nous problemes constructius, són mereixedors de la major admiració i estima.

MARIUS GIFREDA

DISCOS

Els diversos sistemes de música mecànica

Les primeres aplicacions de la mecànica a la música varen ésser fetes amb l'objecte d'obtenir sonoritats harmòniques suprimint la intervenció de l'executant, millor dit, a fer-la gairebé inconscient. La base d'aquests aparells ha estat un cilindre amb pines que actuen sobre pintes d'acer, el cas de les capsetes de música, o indirectament sobre cordes metàl·liques en els pianos de maneta. Aquests sistemes tenen l'inconvenient d'eliminar totalment la intervenció de qui actua l'aparell, la missió del qual es redueix únicament a fer de motor, i la màquina actua seguint la pauta del cilindre, en la confecció del qual no ha intervingut més que un càlcul de distàncies i llargades, i això vol dir que d'art n'hi ha d'haver molt poc. Amb tot, les capsetes de música varen tenir el seu èxit al seu temps i autors d'anomenada han escrit composicions per a orquestra i per a piano imitant llurs sonoritats.

La pianola (o el piano elèctric) i el gramòfon han estat, cadascun amb el seu mitjà, el rotlle i el disc, els que han reduït la mecànica únicament al motor de l'aparell, però aquest, en funcionar, ha de seguir unes indicacions que reproduïxen una anterior actuació artística. El seu objecte és més modest: es limiten únicament a reproduir actuacions anteriors.

De tots dos, el primer va ésser el gramòfon, però després va venir la gran extensió de tota mena de pianos mecànics i els gramòfons van ésser arreconats, però darrerament la perfecció del disc i l'obtenció de tipus de poc cost i bon rendiment han fet que hagin plegat la majoria de les pianoles i pianos elèctrics.

El rotlle taladrat en la forma que es fa actualment, és a dir, recollint actuacions de concertistes, si conté obres de piano és un bon element per a reproduir-les. El greu del cas és que són molt pocs els discos pianístics. Els rotllos contenen la totalitat de la literatura musical, i això vol dir haver de recórrer a reduccions a piano sol, reduccions que abasten des de la gran òpera al modest cuplet; però els fabricants de rotllos no s'accontenten amb transcripcions fetes amb mitjans possibles a un executant, sinó que en moltes ocasions acumulen notes que únicament servirien de dels il·limitats recursos de la màquina poden fer-se sentir, i el resultat té molt poc d'artístic. El piano elèctric, en el qual el motor no està subjecte a cap control intel·ligent, produeix unes sonoritats que per necessitat han de tenir regust de màquina. La pianola, en canvi, ha d'actuar-se i en els moviments de la manxa es pot seguir una indicació intel·ligent que figura gairebé sempre en el rotlle, però bé que si la persona que l'actua no té una certa educació musical els resultats no són ben semblants als obtinguts amb el piano elèctric.

El disc, en canvi, que també és una reproducció, elimina la intervenció del motor i les sinuositats que conté l'actuació de l'artista es manifesten sense cap modificació. El pas de l'enregistrament mecànic a l'elèctric en la fabricació dels discos, ha estat el que ha fet que les facultats del disc siguin gairebé il·limitades, quant a captació de sonoritats, timbre i modulació. El canvi del reproductor, és a dir, el poder actuar diaframes elèctrics sobre la placa, ha fet guanyar molt la reproducció, principalment en potència i similitud de timbre. Queda molt a perfeccionar, però, en l'aparell que ofereix la sonoritat, en l'últim artefacte del procés, que és l'altaveu, i encara que els actuals electrodinàmics siguin molt clars hi ha molt a fer per a evitar distorsió de sonoritats.

Es greu inconvenient del disc l'ésser pràcticament limitat, ja que fa que l'audició sigui poc seguida i s'hagi d'interrompre, i amb l'aparició de la banda, que ja actua en el cinema sonor, fa perillar l'esdevenidor del disc. L'eliminació del gravat en l'objecte que conserva i reproduceix les sonoritats i llur substitució per les diferències de tonalitat en una pel·lícula, que pot tenir la llargada que es vulgui, fa preveure un canvi radical en l'enregistrament dels sons; però, d'altra part, caldrà resoldre les dificultats que hi ha a vèncer per a obtenir aparells motors de reduït preu que puguin introduir-se amb èxit amb gramòfons portàtils.

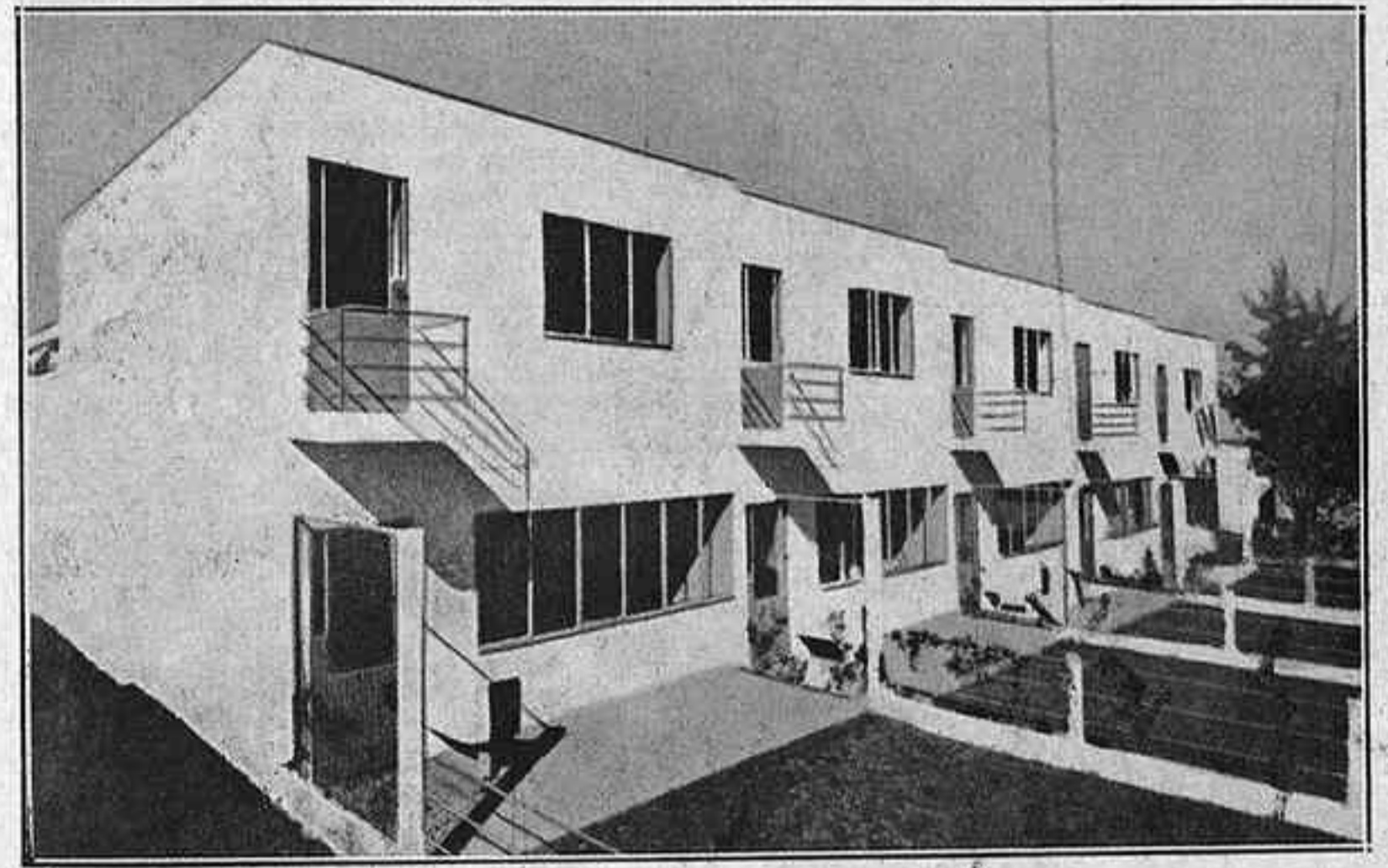
J. G.

Reflexions sobre arquitectura

Època d'assaigs. Es va massa de pressa. Punt de partida: el sentit pràctic. Els factors que hi convergeixen: economia de temps i d'espai, estudi tècnic dels materials.

La finestra ja no és perquè entrin naturalment la llum i l'aire; és un aparell científic de dosatge dels raigs ultravioletes. A més, l'aire no ha d'entrar per la finestra, sinó així mateix a través d'aparells que el man-

es refereix a la vida física, és incompleta. Si pels pobles veïem grups de cases i solucions que ens sembla que sols l'atzar ha realitzat, és que no pensem que aqueixes, i cap més, són les veritables solucions d'art, i que, justament, aquesta és la manera de fer de l'artista. Per això alguna cosa d'humà ha passat a les pedres, i per això la realització té significat. I tots els objectes, i cases, i mobles, hau-



Grup de cases «standard»

tinguin amb tota puresa i a una temperatura constant.

Els mobles desapareixen, substituïts per aparells mòbils que en un moment donat es desplacen mecànicament.

L'arquitecte avui és un home de ciència. Època d'arquitectura racionalista.

Problemes tèrmics, d'acústica, socials, higiènics, econòmics... ciència.

El standard: voldrien arribar a alguna cosa d'internacional (sempre d'acord amb la indústria, que és la que empeny), una finestra tipus, amb mides estandarditzades, mobles partint d'una base de mida, materials per a embans i parets a mides fixes, etc. Es a dir, que així, tal fàbrica productora podria escampar pel món un determinat producte. Un pla de negocis. Res més.

La mateixa casa (ara ja és moda) es pot veure avui a Varsòvia, a Oslo, a Zúric, a Berlín, a París, a Leningrad. Els factors raça, tradició, personalitat de l'arquitecte, clima, ambient i aspecte de cada país, no compten. Em sembla que ara, el que caldria és que aquests arquitectes inventessin uns ninots mecànics adequats, i així mateix estandarditzats, per a habitat semblants cases.

Una de les coses que porta semblant orientació és la mort dels oficis. Un obrer, ara, és una màquina (i això encara quan l'obrer intervé), puix que quasi tot es fa mecànic-

rien de tenir aquest sentit. Obra de l'home, i no de la màquina i del càlcul matemàtic. En tot cas, sempre l'home hauria de dominar la màquina; la màquina no deu ésser més que un auxiliari.

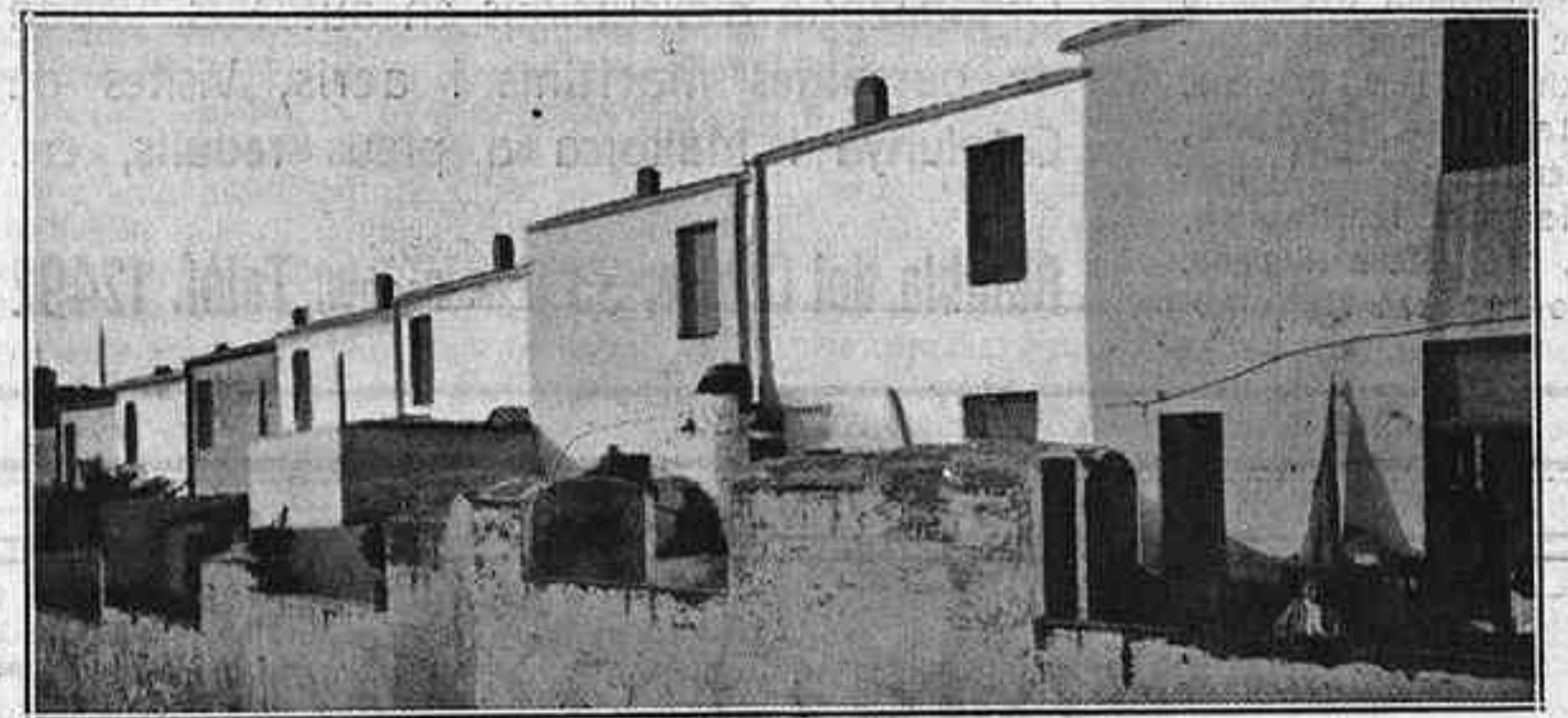
Tornem al petit poble. Aquí l'home fa, més que no pensa. Per això fa bé. El realitzador modern pensa, abans de fer. Mai no veurem en ell res d'imprevist. El petit poble és ple de sorpreses.

Però aquesta diversitat no convé a l'industrial; ell vol el standard. Sense el financer, doncs, no existiria aquest art estandarditzat que ens volen imposar, que és la mort del veritable art, de la veritable arquitectura.

L'arquitecte modern, d'acord amb el financer, persegueix aquesta finalitat. I segueix la resta de tot el que hi ha d'haver en les cases.

En les solucions que troba el poble (úniques que poden dir-se originals), hi ha també l'ordenament. En mig de la natura veïem la línia recta, la geometria, el contrast d'angles o de corbes. El que no hi ha és el sistema, perquè aquestes realitzacions no han estat precedides d'altra finalitat que la solució mateixa.

La unitat de caràcter en el poble no és filla d'un projecte; és una resultant. Si les grans ciutats fossin fetes de semblant manera (i n'hi ha), serien artístiques. Si les



«En les solucions que troba el poble hi ha també l'ordenament»

cament. Quin element humà pot passar a través de semblant art de construir? Es la màquina la que determina la forma i fins l'estructura.

L'art i el progrés no van ara d'acord. L'art pot revestir un aspecte nou, però haurà de dir el mateix sempre, o deixar d'ésser art.

Hi ha pobles artistes i altres que no ho són. No és coincidència que tots els pobles artistes estiguin sempre compresos dins una mateixa zona.

L'home del Nord, no dotat per a l'art, ara vol que l'art sigui un producte de l'home poc evolucionat, que menysprea. Vol la supremacia intel·lectual, i anomena modern tot el que ve d'aquesta banda. I basat en això ha construït tot un sistema: econòmic, comercial, industrial, artístic, moral, social, etc.

Malgrat això, cal reconèixer que aquest home del Nord ha resolt moltes coses que deuen aprofitar-se. L'equilibri no és mai d'un sol cantó.

L'home del Nord, materialista, creu que posseeix la certitud en la mesura i en el pes, i per això tot ho vol basar en la ciència, adhuc l'art. Sense un estat emocional l'art no és possible. Tot signe és màgic; pot fer present l'existència de l'esperit. Aquí l'art troba el seu camí, no en la ciència. Es menester, però, construir, estructurar. Sense la regla l'artista resta en un estat inferior.

El que cerca l'arquitecte modern, la concurrència de diversos factors, estètics, socials, econòmics, etc., es troba realitzat en l'església del poble, en la casa humil de qualsevol veí de poble. Perquè sempre l'arquitectura és així. I les altres arts s'agrupen al seu voltant.

La casa moderna creada per l'arquitecte racionalista manca d'expressió espiritual. La casa científica, feta en vista a tot el que

solucions fossin creades a mesura de les necessitats i en cada moment del temps.

Però l'home de les catedrals ha passat. En canvi, la màquina ocupa un lloc considerable. Aquesta és una realitat que no podem ni podem escamotejar. Som en un altre pla.

El constructor de cases, d'objectes, de quadros, viu en un altre ambient, disposa d'altres elements, i altres exigències se li imposen. Es el mateix home de sempre: l'artista, el constructor, el creador, però ha de manipular una altra matèria i ha de donar forma a noves realitats de la vida. Per ell, el passat és mort i deu oblidar-lo totalment. Al contrari, està joïes de tot el que és nou; viu, ben real. I treballa amb fe.

Tot això està bé, és perfectament lògic. Ara, el que ja no està bé, és fer les coses sols pel prurit de fer modern, per esnobisme, deixar passar sense analitzar i sospesarlo tot amb justesa i exactitud, exagerar per afany d'originalitat.

Abans una cosa era el temple, una altra la casa, i una altra la fàbrica o l'estació de tren. Ara es vol portar la cabina del vaixell a la casa, la cadira de la clínica al saló, el laboratori a la cuina o al bany.

La màquina hem dit que ocupa avui un lloc considerable; però, és que tot, a la fi, haurà de parar en màquina? No és així, i aquesta mala tendència ha portat a fer molts disbarats i, de retop, per desprestig, retarda l'evolució, ja que el públic es malia. Per exemple: el públic i la crítica parisenc varen rebutjar de pla l'exposició que el Bauhaus de Dessau va fer al Grand Palais.

De tot plegat es dedueix que, liquidat el passat, amb una nova realitat enfront, que exigeix una altra estructura, un altre aspecte i una altra utilització, hi ha molt a fer. Tot el que s'ha fet fins ara, tret de poques realitzacions, no passa d'assaig. J. TORRES-GARCIA

GUTEMBERG, S. A. Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques. Aragó, 277, ENIRE SOL, 2.

Gabinet ortopèdic HERNIUS Salvació de l'hernia. Aragó, 277, ENIRE SOL, 2. Telèfon 76850 - BARCELONA.

Cartoon by Smith's, Sydney. -I el seu home? -No sé. Fa tres dies el va venir a buscar una policia, i des de llavors que no ha tornat.

Cartoon by Moustique, Charleroi. -Vés amb compte que no et passi res. -No tinguis por. -De totes maneres, no em quedo tranquil·la. Deixa'm aquí la cartera i el rellotge.

Cartoon by Everybody's, Londres. La dona.—He comprat una cosa preciosa pel teu aniversari. El marit.—Ensenyame-la. La dona.—Espera't una mica i me la poso.

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES. FITO. Jaume I, 11 Telèf. 11655

MIRADOR TURÍSTIC

FRANCESC ARMENGOL HA MORT

Ha mort Francesc Armengol. — Aquell home estimable, que era com una flama ardent, el projectista, l'imaginatiu, el fantasiós, si voleu. El cor d'Armengol intervenia en totes les coses en què el seu esperit traficava, fins els diners a les mans d'Armengol palpitaven vida.

Nascut dintre la disciplina de la més rànica indústria catalana, tot just l'home es sentí en plenitud d'energies i de fortuna, somià atreviment obres, l'envergadura de les quals so-

casà d'una manera també absoluta i completa; fracassà, però tan dignament i generosament que el seu esperit, amarat de confiança imperforable, seguí regint i informant després de la seva caiguda tota la seva obra, a desgrat de tots aquells que pretengueren estúpida i esmenar-li la plana.

Armengol seguí estimat el seu somni talment com el pare estima el fill que li ha destruït la fortuna.

En el transcurs d'aquella memorable conversa, Armengol afirmà set vegades que els somiadors eren condemnats a la derrota, i s'anomenà somrient ell mateix, altres set vegades imbècil. Imbècil ell, el fundador de Terramar, que ha fet la Sitges moderna. Imbècil ell, el fundador de l'Autòdrom que ha d'esdevenir, sens dubte, un motiu d'orgull per Catalunya. Imbècil el qui valoritzà amb la suor del seu rostre i amb tots els seus cabals aquesta terra beneïda en la qual trobarem ja fortuna insospitada molts sitgetans i barcelonins i fills d'altres terres d'Espanya. Imbècil el que va fer transformar unes maresmes en la riquesa territorial que avui representen aquests set quilòmetres quadrats de terra nostra emplaçada entre Sitges i Sant Pere de Ribes.

En aquests moments, quan el cos de Francesc Armengol no ha rebut encara terra sagrada, commino els financers, els economistes, els tècnics de la nostra terra, perquè es descobreixin davant del seu cadàver i proclamem amb tota la força del nostre cor la necessitat que tots ells sàpiguen, tot temps, respectar, estimar i cooperar amb els somiadors que Déu ens envia, si no volen que els seus profits portin molt sovint l'estigma de la injustícia.

Desgraciada Catalunya, el dia que se li apaguin aquests llums benefactors dels somiadors i fantasiosos!

Si l'especulador fracassà, en canvi l'esperit del somiador triomfà d'una manera absoluta. El mateix dia i hora en què Armengol moria, l'Autòdrom de Sitges era consagrat com una possibilitat imminent i indiscutible per l'aviació catalana. El mateix dia i hora en què Armengol finava, Sitges, en festa, presentava l'aspecte dels centres de turisme més acreditats d'Europa. El petit hotelet de Terramar, la tarda en què Armengol era de cos present, triplicava la recaptació de la mateixa data ara fa un any.

Armengol s'emporta brodada en la seva mortalla la palma de la victòria.

Estem segurs que la vila de Sitges sabrà honrar aquell que amb el propi sacrifici sabé convertir-la de crisalide en esplèndida papallona. Avui, primer dia de festa major, totes les banderes són a mig pal en honor a l'inoblidable enamorat; caldrà també que el nostre govern honori la seva memòria convertint el seu Autòdrom en l'Autòdrom-aeròdrom Nacional de Catalunya.

Descansi en pau l'amic caríssim, l'home bo, el somiador formidable. Nosaltres, pesi als fatiscus, el cataloguem entre els màrtirs de l'ideal de la pàtria nova.

ANTONI MUNTANYOLA

Sitges, 24 d'agost.



Sitges. — Terramar, l'obra de Francesc Armengol

brepava les seves pròpies forces. Així creà un món d'idealitat i s'hi lliurà agosradament, a l'aventura.

Armengol somià fer a Catalunya el que havien sabut fer les més grans nacions en turisme i esmerçà la integritat de la seva voluntat i dels seus cabals per a aconseguir-ho. Ell és el que inicià a la nostra terra aqueixes noves valors que en un esdevenidor pròxim poden tenir per a Catalunya transcendència econòmica i també política.

Amengol, després de lluitar contra la manca de fe de quasi tots, contra l'enveja de molts i contra el judaisme d'alguns, fou derrotat i fra-

Un dia Armengol es presentà a casa meua amb aquell somriure agredolç que el caracteritzava, i em digué textualment: «He sabut que us cudeu de Terramar i vinc a dir-vos queestic contentíssim, perquè sé que vós estimareu la cosa...», i començà una inoblidable i succulent conversa en la qual, sense el més remot interès material, sense la més petita ombra d'egoisme, el gran somiador detallà tot el clar i obscur del somni de la seva Sitges futura i vessà un doll de suggestions interessantíssimes. Tot desgranant els detalls de la seva magnífica dèria, els ulls del gran amic espurnejaven d'emoció i d'optimisme.



—Maleïtsiga! Us m'heu endut el barret d'un tret.
—Quina sort teniu! Podia haver-vos tocat més avall...
(The Passing Show, Londres)



—Desitja algun cotxe?
—No, és que... sap?... m'agrada tant estar entre autos sense que m'atropellin...
(The Humorist, Londres)



Balneari
de
CARDÓ

(PROVINCIA DE TARRAGONA)

Altura: 650 metres sobre el nivell del mar

Temporada oficial: 24 de juny a 24 setembre

Nou propietari: SALVADOR SAMSÓ

Direcció: FELIX BARGUÑO

Prodigioses aigües, les més nitrogenades i arsenicals d'Espanya. Malalties dels bronquis, pell, budells, neurosis i diabetes.

Situació meravellosa, clima sec, establiment rodejat de bosc. Pensió completa des de 15 pessetes.

Habitacions des de 4 pessetes
Xalet per a famílies

Tots els dies auto a Cardó a l'arribada a Mora la Nova, del ràpid sortida de Barcelona a les 8.27 matí.

Referències: S. SAMSÓ, Pòrtic Mercat St. Josep, 4 - Telèf. 18235 - De 4 a 8 tarda Farmàcia Garreta, Rambla Catalunya, 81 "La Ideal Samaritana", Arcs, núm. 10



DIPLOMACIA

El venedor. — Senyoreta, vostè està equivocada. No calça el 36, sinó el 35. (A part, a la dependenta :) Porti un 37.

(Brumbach, Berlín)



Ell. — Quan ens vàrem casar vas prometre obeir-me.
Ella. — No havíem pas de posar-nos a discutir davant del capellà.

(The Passing Show, Londres)

VIATGES BAIIXAS

LA PRIMERA OFICINA TECNICA DE TURISME A CATALUNYA

Agència en totes les grans capitals del món.

Especialitzada en Forfaits, Viatges de nuvis, Organització d'excursions en autocars, Venda de passatges marítims i aeris, Visites de Catalunya i Mallorca a preus reduïts, etc.

Representant a Espanya de les Companyies: Cosulich Line, Lloyd Triestino, Marittima Italiana, Gerolmich & C., Puglia-Marco u Martinolich, S. I. S., Steua Romana, Ao Expreso Italia

Rambla del Centre, 33 (Pge. Bacardi) Telèf. 12492



—Farem un partit de negres contra blancs.
—I us pintareu de negre?
—No; els que fan de blancs es rentaran la cara.

(The Passing Show, Londres)

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

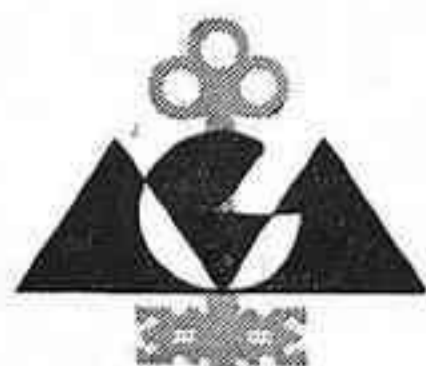
mudes i sonores - patent núm. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"Agencia General de Anuncios"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la Regió Catalana i Illes Balears

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

Fontanella, 10, 1.ª, 2.ª.-Tel. 16606
BARCELONA



Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.ª
MADRID

COMPANIA TRASMEDITERRANEA

MADRID: PLAÇA DE LAS CORTES, 6. — BARCELONA: VIA LAIETANA, 2

Serveis regulars de vapors comercials i correus entre la Península, Balears, Nord d'Àfrica, Canàries, Guinea Espanyola

LINIA RÀPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-CADIZ-CANÀRIES

Sortides setmanals els dissabtes, a les 12 hores. Efectuaran els serveis les modernes motonaus CIUDAD DE SEVILLA i CIUDAD DE CADIZ

Línia comercial amb escales en tots els ports de la Mediterrània, Nord d'Àfrica i Canàries.

Sortides quinzenals el dijous.

LINIA RÀPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-PALMA DE MALLORCA

Sortides tots els dies (llevat els diumenges) de Barcelona i Palma, a les 24 hores per les modernes motonaus "CIUDAD DE BARCELONA" i "CIUDAD DE PALMA"

Serveis regulars entre Tarragona, València, Alacant i Palma de Mallorca i entre Barcelona i Mahó

LINIA RÀPIDA REGULAR ENTRE ESPANYA I TERRITORIES DE GUINEA ESPANYOLA (Fernando Poo)

Sortides el dia 15 de cada mes amb escales a València, Alacant, Cartagena, Cadiz, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Rio de Oro, Monrovia, Santa Isabel, (Fernando Poo), Bata Kogo i Rio Benito, pels vapors "TEIDE" i "LEGAZPI"

Sortides quinzenals

SERVEIS DIARIS ENTRE MALAGA i MELILLA

DELEGACIO DE LA COMPANYIA A TOTS ELS PORTS

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS